

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXVIII. Legatum inter libertos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

scripsisse, ALIENUM? summa hac nominis utique minor complexus est. Non ergo cogi potest quisquam lege, ut cum filio suo pugnet. Hic tamen non defenditur affectus & pietatis simulatione. Ego vero (inquit) pugnavi: sed quo modo pugnare oportebat vestrum imperatorem. Unius sanguinem exigitis? exercitum cecidi: par gladiatorum simile postulatis? totius civitatis victoriam retuli. Numerate captivos, numerate spolia: & ¹ æstimate, an damnari debuerim, quia plus præstiti. Quæ sunt enim, quæ lex postulet? illa quidem pugnam tantummodo meam. Veruntamen videretur tacitum hoc scribentis fuisse votum, ut & hostis occideretur. Utrumque præstiti: & ego pugnavi, & ille occisus est. Sed non continget ea perditissimo juveni, quam quærebat, invidia, ut videretur scelere occisus, ut nobilem facinori suo exitum daret: jaceat in turba. Vos oro qui illud pugnae genus exigebatis, utrum tandem eventum concepistis animo? Vicisset juvenis senem, vicisset sceleratus pium: quantum respublica detrimenti, quantum lacrymarum, quantum luctus amisso duce haberet, & fractis militum animis & inclinata in posterum spe? An vero imperator noster occidisset illum temerarium juvenem & sceleratum? eratne tanti ut publice commissum parricidium videretur? non iram numinum, non sterilitatem, morbosque, & alia quibus magna scelera expiari solent, timeremus? ab hoc omine commisisset aciem?

CCCXVIII.

Legatum inter libertos.

Testamento quidam instituit hæredem amicum, & petit ab eo, ut ex duobus libertis, quos relinquebat, utri vellet, decem millia daret. Unus ex libertis petit, judicio contendit. victus est. petit alter.

DECLAMATIO.

QUæ mihi jura, quam vetera cum patrono eorum fuerint, non est dicendum. Hæres sum. Quantopere his

¹ *Æstimate, an damnari debuerim.] Lege, debeam. Idem.*

re his post libertatem satisfecerim, videlicet hac contumelia, qua mecum consistunt, æque manifestum: neuter apud illum meruit, ut decem millia acciperet. Quare ergo hoc testamento cavit, ut darem hanc summam, utri vellem? non poterat aliter efficere, ut mihi isti obsequerentur. Excogitavit ergo optimus omnium amicorum, quomodo illi, tanquam patrono, mihi obsequerentur: cum alioqui prædivinaret hoc, quod accidit, nullam apud istos fere amicitia summæ, nullam nostræ conjunctionis reverentiam. Ratio ergo testamenti talis est. Ne jus quidem dubium erat, etiam antequam veniret in dubium. Petis à me decem millia ex testamento patroni tui: interrogo, an dari jusserit tibi? quantælibet sis impudentiæ, non mentieris. Quare ne illa quidem tibi actio, quæ invidiam facere solet legatum non solventibus, relicta est, 'ut dicas: Quod ego merui, quod ego jure peto. Repetis, quod tibi non est relictum. Verum hoc esse manifestum est. Petit alter prior, qui sibi magis dignus videbatur: quo petente tacuisti: non tamen obtinuit id, quod nullo jure poterat obtinere, ut acciperet legatum incertum. Sed hoc ipso apparet (inquit) deberi mihi, quod ille, cum judicio contendisset, victus est. 'nondum diligenter verba testamenti legis: non enim hoc scriptum est tantum, ut alteri ex libertis darem: sed illud, quo mihi & plena, & (quo magis doleas) perpetua libertas relicta: darem utri vellem. Ergo si hoc non cadit in rerum naturam, ut ego illi malim dare, qui mecum contendit, sperares, aut si hoc probare potes me tibi malle, forsitan judicio quoque non inique contenderes. Si quidem neutrum horum tale est, ut contra me sit, satis sit utrique vestrum separatim dicere, Tibi nolo, Sic

1 *Ut dicas, Quod ego merui.*] Sic leg. Respicit hoc quodammodo formulam actionis, vide declam. 325. meritum legati. l. 9. D. pro soc. meritum hæredi-

tatis capiendæ. l. 16. in fi. D. de cast. pec. Pistæus.

2 *Nondum diligenter verba testamenti legis.*] Scribe, *legisti.* Gronovius.

Sic ergo respondebis semper? puta me dicere, ¹ Quærere de te atque officiis tuis, qui non aliter meruisti: fortasse vexare vos voluit, & legatum sperare semper, & alternis desperare. Sic tueri me volo, ut dicam semper. Ante omnia enim testamento tempus non est cautum, quo solvam, ac ne caveri quidem potuit. Nam qui dicit, utri malueris, & tempus non adjicit, manifesto illud quoque significat, cum volueris, solves. Adhuc ergo ambo improbi estis, ambo calumniatores. Quam sapienter tacueras, si in hoc perseverasses: videreris mihi verecundior: sperarem futurum, diligentius servares pecuniam, quam non cupide acceperas: nunc incipit mihi videri minus ille peccasse: litigavit ante experimentum, litigavit ante sententiam: tu non credis iudicibus. Neuter ergo accipiet? cum voluerit patronus alteri dari, non potest ab altero hoc legatum peti ex voluntate defuncti: neuter vestrum dicere potest, hoc patronus dari mihi voluit. Habuit hunc honorem mihi, ut istud esset beneficium meum: ² me ergo emereri debet: & à me istud petere, quod à patrono non petiisset. Detegam vobis propositum amici mei. Meliori dari voluit: hoc sciri ex præterita vita vestra non potest: alioqui ipse scisset: & si ulla inter vos fuisset differentia, nominatim reliquisset. Hoc legato patroni vestri, necesse est utrique vestrum ³ diligentius videre utri dabo: uter vestrum patronum magis desideravit, uter vestrum frugalius vixerit, uter vestrum modestior fuerit: ⁴ quod vos diutius traham,

¹ Quærere.] Lege, querere. Pithœus. Quærere de te atque officiis tuis.] Ærodius supplet volo. Sed legendum: Querere de te atque officiis tuis, qui non aliter meruisti. id est, Temeripse atque officia tua vel frigida vel infrequentia accusa. Ut apud Senecam 3. de benef. 11. Cui des, elige, ipse tecum, si deceptus es, querere, dignum adjuva. Ubi recte Guterus, frustra Lipsius. Gronovius.

² Me ergo emereri debet.] Puto pro-

mereri. Idem.

³ Diligentius videre utri dabo.] Scribe: Hoc legato patroni vestri necesse est utrique vestrum diligentius vivere. Utri dabo? uter vestrum patronum magis desideraverit: uter vestrum. Eleganter, Hoc legato: ut apud Catullum: munitre ista Odissim te odio Vatiniario. Idem.

⁴ Quod vos diutius.] Thaddæus & Ærodius: quoniam duos. Lege: quous diutius traham, utri voluero. Idem.

traham, utri voluero. Interim similes estis, eandem causam habetis. Non magis ego de vobis judicare possum, quam patronus vester.

CCCXIX.

Adultera venefica.

Qui uxorem adulterii ream detulerat, dixit communem filium testem fore. Inter moras iudicii adolescens, ambiguis signis cruditatis & veneni, decessit. Vult maritus agere cum uxore veneficii: illa postulat, ut praeferatur iudicium adulterii.

DECLAMATIO.

ANtequam criminum facimus comparisonem, sic agere possum. Veneficii accuso: responde. occisum à te filium dico: defende. Sint paria, quæ objicio, non possunt uno iudicio cognosci: æquum est ream respondere ad id, quod objicitur. Puta omittere me, quod antea objecerim; non perseverare in eo, propter quod detuli: de vita cogitari æquum est, de majore quæri prius. Postea dicam ex qua diffidentia præferri iudicium adulterii velit: interim duo crimina apud vos proponuntur, adulterium, & parricidium: de utro prius cognosci oportet? hoc inæquum est sceleris gravissimi, sceleris atrocissimi dilationem impetrari, quia & adultera est? Si nihil illi ante objecissem, continuo rationem redderet: quoniam ad parricidium, prioris criminis diffidentia, venit, huc trahitur, propter quod occidit filium. Ab hac occisum esse dico: quamdiu iudices finetis hoc esse dubium? vivit interim in civitate, inter nos est foemina inter prodigia numeranda, implet numerum civitatis: & vivit, dum bis rea sit: præsertim in hac civitate, in qua iudicia diu differuntur. De me utique

I De vita cogitari, æquum est, de majore quæri.] Quidam apud Ærodius: de vita cognosci, de morte quæri prius æquum est. Ego illud, de vita cogitari æquum est, non mutem. Significat, quod clarius postea, & se suæ metuere. Dein

scripserim: de majore re quæri prius. Idem.

2 Hoc inæquum est.] Thaddæus: hoc mea æquum sceleris. Ærodius: Hoc ne à vobis æquum est sceleris. Lege: Hoccine æquum, sceleris gravissimi. Idem.